

МЕДИЧНА КАДЕМІЯ

№ 3 (524)
ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
10 лютого 2021 року

ВІСТІ

У ТНМУ ПЕРЕБУВАВ СЕКРЕТАР ПОСОЛЬСТВА БЕЛЬГІЇ В УКРАЇНІ

Другий секретар Посольства Бельгії в Україні Кун Деклерк у рамках робочого візиту до Тернополя відвідав Тернопільський національний медичний університет імені І. Горбачевського.

співпраці з профільними факультетами класичних університетів Бельгії.

Про це йшлося під час зустрічі з ректором ТНМУ, професором Михайлом Кордою. Очільник вишу підтвердив зацікавленість у співпраці в різних напрямках, зокрема, в участі в програмах Еразмус+, академічних обмінах викладачів і студентів та наукових проєктах.

Після візиту ТНМУ надішле офіційного листа на ім'я Посла Бельгії в Україні Алекса Ленартса з короткою інформацією про наш університет, його досягнення, лідерські позиції на освітньому просторі України та з підтвердженням зацікавленості у співпраці з профільними факультетами класичних бельгійських закладів вищої освіти.

Високоповажний гість засвідчив своїм візитом повагу до нашого закладу вищої освіти, про досягнення якого він багато знає. Кун Деклерк також хотів з'ясувати зацікавленість вишу в міжнародній

Яніна ЧАЙКІВСЬКА.
Світлина Миколи ВАСИЛЕЧКА.

Високоповажний гість засвідчив своїм візитом повагу до нашого закладу вищої освіти, про досягнення якого він багато знає. Кун Деклерк також хотів з'ясувати зацікавленість вишу в міжнародній

УЗЯЛИСЯ ЗА ВТІЛЕННЯ НОВОГО СПІЛЬНОГО ПРОЄКТУ МІЖ ТНМУ ТА УНІВЕРСИТЕТОМ МАК'ЮЕНА (КАНАДА)

Навчально-науковий інститут медсестринства Тернопільського національного медичного університету та університет Мак'юена (Канада) розпочали новий спільний проєкт – вивчення курсу «Якісні методи дослідження».

Розробниками та викладачами цього курсу є доцентка факультету сестринської справи університету Мак'юена Елізабет Берджес-Пінто, професорка Університету Альберти Оленка Білаш (Канада) та керівниця Українського центру ресурсів і розвитку (УЦРР) університету Мак'юена Лариса Гайдук.

Слухачами цього курсу є аспіранти та пошукувачі PhD програми з медсестринства, а також викладачі кафедр клінічної імунології, алергології та загального догляду за хворими, акушерства та гінекології №2, функціональної і лабораторної діагностики, педіатрії №2, внутрішньої медицини №1.

Мета курсу полягає у вивченні методології використання якісних методів у науковому дослідженні. Зокрема, планують на конкретному дослідницькому проєкті з медсестринства відпрацювати:

- складання опитувальників для інтерв'ю, відповідно до проведеного огляду літератури та з дотриманням етичних норм;
- вивчення різноманітних засобів збору даних;
- розробку протоколу співбесіди; проведення та запис співбесід, їх розшифрування;
- залучення до попереднього тематичного кодування та аналізу даних;
- інтерпретацію висновків.

Цей курс вивчатимуть упродовж двох років. Перший рік відбуватиметься в он-лайн-форматі, другий – за змішаною формою.

Пресслужба ТНМУ

СТУДЕНТИ: ПОГЛЯД ЗБЛИЗЬКА

Андріана БУЧКО – студентка 3 курсу медичного факультету.

Стор. 5

У НОМЕРІ

Стор. 4

З УКРАЇНСЬКИМ ДИПЛОМОМ – НА РОБОТУ ДО ПОЛЬСЬКОЇ АПТЕКИ

Не таємниця, що потрапити на роботу до зарубіжного фармацевтичного закладу не так легко, але знаходяться сміливці, які долають цей шлях та отримують ліцензію працювати фармацевтом, скажімо, в тій же Польщі. Сьогодні власними міркуваннями ділиться колишня випускниця фармацевтичного факультету нашого університету, а нині магістр польської фармації Юлія Романів.

Стор. 6-8

ДОЦЕНТКА ГАЛИНА ПАЛАСЮК: «МОЄ ЖИТТЄВЕ КРЕДО: «ЖОДНОГО ДНЯ – БЕЗ ПРАЦІ!»

Галина Паласюк – доцентка кафедри іноземних мов ТНМУ, кандидат філософських наук. Сьогодні у «Вітальні» просимо її поділитися спогадами про основні події та знакові зустрічі в житті, про роки навчання в школі та університеті, подальший науковий шлях і викладацьку діяльність, про уподобання, з роботою не пов'язані, але які роблять світ навколо ще цікавішим і багатограннішим.

ВІРТУАЛЬНИЙ ЛАНЦЮГ ЄДНОСТІ

День Соборності України щорічно відзначають 22 січня. Університети нашої країни організували акцію «Віртуальний

презентацію, доповідь та відео, що стосувалися історії, традицій та сучасності святкування Дня Соборності України.

ланцюг єдності». Студенти ТНМУ не залишилися осторонь і також приєдналися до цієї події.

Під час заходу запропонували

Організатори акції від ТНМУ – студентки медичного факультету Євгенія Ткач та Анастасія Ангеляшко.

ТНМУ – ПЕРШИЙ СЕРЕД МЕДИЧНИХ ВИШІВ УКРАЇНИ В РЕЙТИНГУ WEBOMETRICS

Нещодавно було оприлюднено черговий рейтинг університетів світу Ranking Web of Universities (Webometrics) за результатами діяльності закладів вищої освіти в другій половині 2020 року. Рейтинг складає Лабораторія кіберметрики («Cybermetrics Lab») Національної дослідницької ради Іспанії («Spanish National Research Council», CSIC) при Міністерстві науки та інновацій цієї країни. Розробники оприлюднюють його двічі на рік – у липні та січні.

У новій версії рейтингу Тернопільський національний медичний університет імені Івана Горбачевського посів перше місце серед медичних вишів України та сімнадцяте серед 316 вітчизняних закладів вищої освіти. Загалом цього разу представленість у вебпросторі було оцінено для понад 30 тисяч вишів світу.

Рейтинг Webometrics укладає з 2004 року одна з найбільших наукових установ Європи – Національна дослідницька рада Іспанії.

За твердженням авторів, рейтинг Webometrics за допомогою неза-

лежних вебіндикаторів та науково обґрунтованої моделі оцінює всі аспекти діяльності вишу: наукову, навчальну, культуру, соціальну, спортивну тощо. Це відрізняє цей рейтинг від інших Інтернет-рейтингів.

При визначенні позиції університету в рейтингу розробники враховують такі показники:

Excellence (or Scholar) (якість або науковість) – кількість статей науковців, які працюють в університеті, що входять до кращих 10% найбільш цитованих у 26 дисциплінах за розрахунками Scimago за 2013-2017 роки.

Presence (присутність) – кількість сторінок у домені установи (враховуються всі піддомени та типи файлів) відповідно до даних Google.

Visibility (видимість) – кількість зовнішніх джерел, які містять зворотні посилання на вебсторінки університету, яка розраховується за допомогою сервісу аналізу зовнішніх посилань Ahrefs.com і системи аналізу посилань для пошукової оптимізації та маркетингу в Інтернеті Majestic.

НАШ УНІВЕРСИТЕТ УВІЙШОВ ДО «ДВАДЦЯТКИ» НАЙКРАЩИХ ВИШІВ УКРАЇНИ ЗА ПОКАЗНИКОМ ЦИТОВАНOSTІ

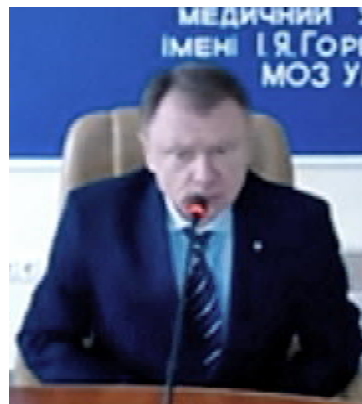
Тернопільський національний медичний університет імені І.Горбачевського в новій редакції рейтингу Transparent Ranking посів друге місце серед медичних вишів України та посів сімнадцяту позицію серед вітчизняних ЗВО за показниками найвищого рівня цитованості.

Інструментом аналізу цитованості визначається 210 найбільш цитованих авторів вишу та сумуються їхні цитування, за винятком цитувань 20 найбільш цитованих авторів.

Усього до рейтингу увійшло майже 3800 університетів світу із сумарним числом цитувань понад 1000.

ТНМУ ТА УНІВЕРСИТЕТ ГУМАНІТАРНИХ НАУК АККОН (НІМЕЧЧИНА) ЗОРГАНІЗОВУЮТЬ ВЕБІНАРИ З ПРОТИДІЇ COVID-19

Відбувся 2-й німецько-український вебінар «Діагностика та варіанти лікування COVID-19». Захід організували за підтримки партнерів ТНМУ: Університету гуманітарних наук Аккон (м. Берлін) та Інституту досліджень міжнародної допомоги IRIA (Німеччина), який представляли професор Тімо Ульріхс, д-р меднаук, директор Інституту досліджень міжнародної допомоги, професор Університету гуманітарних наук Аккон у Берліні та пані Габі Фельдман, координатор проекту й науковий співробітник Інституту досліджень міжнародної допомоги IRIA, Університету гуманітарних наук Аккон, м. Берлін (Німеччина); асоціація дослідних фармацевтичних компаній (Німеччина), яку

Професор Василь КОПЧА

репрезентували доктор Зігфрід Тром, генеральний директор з досліджень (розвитку) інновацій VFA та VFA BIO й Геральд Зіммер, керівник відділу міжнародних відносин VFA та член правління німецької мережі боротьби із занедбаними тропічними хворобами, а також Львівського регіонального центру громадського здоров'я, який представляла Мар'яна Служинська.

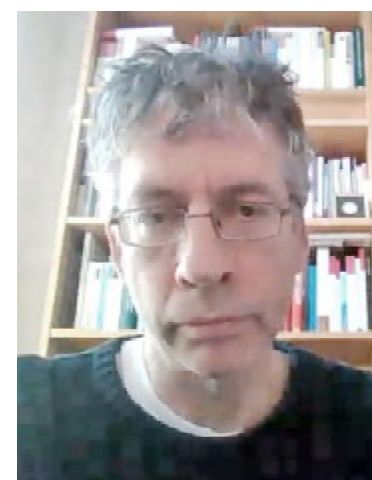
Учасниками від ТНМУ були запрошені викладачі та студенти: професорсько-викладацький склад кафедр інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами, зокрема, доктор меднаук Василь Копча – професор кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, дерматологією та венерологією, викладачі кафедр громадського здоров'я та управління охороною здоров'я, загальної гігієни та екології, функціональної і лабораторної діагностики, анестезіології та інтенсивної терапії й інших кафедр, а також студенти 1 та 2 курсу медичного факультету, які здобувають спеціальність магістра громадського здоров'я, аспіранти ТНМУ, студенти наукового гуртка з «Громадського здоров'я та соціальної медицини». До заходу мали змогу долучитися й

усі зацікавлені викладачі та студенти при заповненні реєстраційної форми.

Модератором 2-го німецько-українського вебінару «Діагностика та варіанти лікування COVID-19» була доктор мед. наук, професорка Ганна Сатурська, завідувач кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я ТНМУ.

Маючи великий досвід роботи експертом ВООЗ, доктор мед. наук, професор Тімо Ульріхс, директор Інституту досліджень міжнародної допомоги, професор Університету гуманітарних наук Аккон (м. Берлін, Німеччина), виступив з доповіддю, в якій окреслив основні проблеми діагностики та лікування COVID-19, а також акцентував увагу слухачів на можливих способах їх розв'язання, навів епідеміологічну динаміку поширення коронавірусу SARS-CoV-2, рівень нових заражень, рівень захворюваності, рівень смертності, особливості тестів на вірус та особливості проведення масової вакцинації населення у Німеччині.

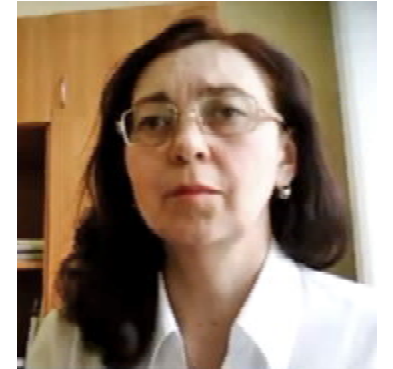
Доктор Зігфрід Тром, генеральний директор з досліджень (розвитку) інновацій VFA (Асоціації дослідних фармацевтичних компаній) та VFA BIO (Німеччина), виступив з доповіддю «Гонка проти пандемії коронавірусу (SARS-CoV-2)», в якій поділився досвідом роботи керівником торгівельної організації фармацевтичних компаній, що базуються на дослідженнях, у Німеччині. Ця організація складається з 45 провідних фармацевтичних компаній, що викори-

Професор Тімо УЛЬРІХС

стовують результати наукових досліджень, що організовані у VFA. Вони гарантують терапевтичний прогрес і забезпечують високоякісну фармацевтичну терапію. Компанії-члени VFA представляють понад дві третини всього фармацевтичного ринку Німеччини. VFA репрезентує німецьку високотехнологічну га-

лузь, яка є конкурентоспроможною на міжнародному ринку. Доктор Зігфрід Тром провів детальний огляд видів та етапів розробки вакцин і лікарських

Професорка Ганна САТУРСЬКА

препаратів, а також оптимістично заявив, що, незважаючи на те, що ситуація з пандемією COVID-19 прогресує, розробка цієї компанії вакцин та ефективних препаратів для лікування COVID-19 має значні успіхи.

Професор Василь Копча, доктор меднаук, професор кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, дерматологією та венерологією ТНМУ, виступив з доповіддю «Лікування хворих на COVID-19 крізь призму патогенезу хвороби», в якій детально висвітлив основні патогенетичні аспекти розвитку COVID-19. Він зауважив, що прогресування ГРДС від набряку альвеол до дифузного альвеолярного пошкодження (diffuse alveolar damage) не залежить від інтенсивності реплікації вірусу та досягнення ним високих титрів, продемонстрував патоморфологічні особливості ураження органів, зокрема легень, нирок, селезінки при COVID-19, акцентував увагу слухачів на значенні цитокінового шторму та особливостях функціонування згортальної системи крові при цій хворобі. Василь Копча поділився з учасниками вебінару значним досвідом лікування хворих на COVID-19 та запропонував змістити акцент у лікуванні з етіотропної в бік патогенетичної терапії.

Учасники вебінару активно ставили питання доповідачам і долучалися до дискусій щодо діагностики та особливостей лікування пацієнтів з COVID-19 і вакцинації населення.

17 лютого відбудеться наступний запланований німецько-український вебінар «Менеджмент спалаху епідемії SARS-CoV-2 в Україні» також з залученням провідних фахівців охорони здоров'я Німеччини. Всі учасники цього заходу отримають важливі та цікаві знання і досвід, а також сертифікати участі.

Добірку підготовлено за матеріалами пресслужби ТНМУ

Редактор **Г. ШОТ**
Творчий колектив: **Л. ЛУКАЩУК, Л. ХМІЛЯР, М. ВАСИЛЕЧКО**
Комп'ютерний набір і верстка: **Р. ГУМЕНЮК**

Адреса редакції:
46001,
м. Тернопіль,
майдан Волі, 1,
тел. **52-80-09; 43-49-56**
E-mail hazeta.univer@gmail.com

Засновник:
Тернопільський
національний медуніверситет
ім. І.Я. Горбачевського
МОЗ України
Індекс **23292**

Видавець:
Тернопільський
національний медичний університет
ім. І.Я. Горбачевського
МОЗ України

За точність
викладених фактів
відповідає автор.
Редакція не завжди
поділяє позицію
авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво
ТР № 493-93ПР від 24.11.2010,
видане головним
управлінням юстиції у
Тернопільській області

Газета виходить
двічі на місяць
українською мовою.
Обсяг – 3,33 друк. арк.
Наклад – 1000 прим.
Замовлення № 168

Газету набрано, зверстано,
віддруковано у Тернопільському національному медуніверситеті ім. І.Я. Горбачевського МОЗ України.
46001, м. Тернопіль,
майдан Волі, 1.

ЗАХОДЬТЕ НА НАШ САЙТ: WWW.MEDYCHNA-AKADEMIA.TDMU.EDU.UA ТА НА СТОРІНКУ У FACEBOOK

ВІДЗНАЧИЛИ НАЙКРАЩИХ СТУДЕНТІВ

У Тернопільському національному медичному університеті діє проєкт «Найкращий студент року». Наприкінці кожного календарного року відбувається конкурс на здобуття перемоги в таких номінаціях: «За відмінні успіхи в навчанні», «За вагомі досягнення в науковій роботі» (премія імені Івана Горбачевського), «За активну громадянську позицію», «За вагомі досягнення в розвитку культури», «За вагомі досягнення у спорті», «За активну волонтерську діяльність». У цьому доборі можуть брати участь студенти денної форми навчання 1-6 курсів, які мають високі показники в навчанні, займаються науково-дослідною роботою, беруть активну участь у житті університету загалом.

Для участі в конкурсі у визначенні конкурсною комісією строки юнаки й дівчата подають у центр виховної роботи та культурного розвитку ТНМУ заповнену анкету, копії документів, що засвідчують успіхи студента (дипломів, відзнак, грамот, подяк, наукових статей, патентів).

Отже, за підсумками 2020 року та за результатами розгляду конкурсної комісії перемогу в номінації «За відмінні успіхи в навчанні» здобула Ярина Тильчак – студентка п'ятого курсу стоматологічного факультету. Її найвищий середній бал становить 5.0. Упродовж минулого року вона опублікувала чотири наукові статті, посіла друге місце у секції «Офтальмологія, стоматологія, ЛОР-патологія» під час XXIV Міжнародного медичного конгресу студентів і молодих вчених. Також Ярина була учасницею VIII Міжнародного віртуального конгресу студентів стоматологічних факультетів у Загребі (Хорватія), де представила усну доповідь.

З червня 2020 року наша студентка є редактором платформи «UA Platform» в Українській академії пародонтології. Вона здобула перемогу в номінації «Вирішення ситуаційних задач у хірургічній стоматології» під час Міжнародної онлайн-олімпіади студентів медичних вишів «Самарканд-2020». Була нагороджена грамотою за високі показники в навчанні та з нагоди 15-ї річниці з дня заснування стоматологічного факультету та Міжнародного дня студента.

Найкращим у номінації «За вагомі досягнення в науковій роботі» (премія імені Івана Горбачевського) став студент четвертого курсу медичного факультету Олександр Теренда. 2018 року він отримав диплом II

Ректор ТНМУ, професор Михайло КОРДА вручає грамоту Ярині ТИЛЬЧАК

ступеня на XXII Міжнародному медичному конгресі студентів і молодих вчених. 2019 року став переможцем (диплом I ступеня) Всеукраїнської олімпіади з ана-

лізація нашого вишу, медичної освіти та професії лікаря загалом. Такий влог є родзинкою студентської активності в ТНМУ та унікальним студентським проєктом. Він має власну сторінку в мережі Інстаграм, в якій майже три тисячі читачів, також активно розвиває сторінку у Фейсбукці. Студентка є засновницею та організатором гри «Students quest», де кілька років поспіль в одному місці збиралися активні й творчі студенти, знайомилися, спілкувалися, змагалися за перемогу та класні призи, знаходили нові інтереси й захоплення, проводили яскраво своє дозвілля. Юлія Бандрівська – організатор благодійної акції «Миколай про тебе не забуде» для підопічних Петриківського пансіонату, організатор просвітницьких акцій для школярів «Ведмедик-медик» і тематичних лекцій на тему статевого виховання.

Найкращою у номінації «За вагомі досягнення в розвитку культури» визнана Ан-

Дарина ШАНДРУК

томії. Цього ж року отримав диплом II ступеня на XXIII Міжнародному медичному конгресі студентів і молодих вчених. Торік мав диплом II ступеня на XXIV Міжнародному медичному конгресі студентів і молодих вчених. За час навчання опублікував 11 тез, написав дві статті, а також брав участь в II Міжнародному українсько-німецькому симпозіумі з громадського здоров'я «Громадське здоров'я у соціальному та освітньому просторі – виклики в умовах реформування і перспективи розвитку» (2020 рік).

«За активну громадянську позицію» була відзначена студентка шостого курсу медичного факультету Юлія Бандрівська, яка є засновницею студентського влогу «Outlook». Мета цього проєкту – інформувати читачів влогу про навчання й дозвілля в ТНМУ, його особливості, популяри-

Шумаель Мохамед КХАН

дзіана Бучко – студентка третього курсу медичного факультету. Торік вона стала організатором та співорганізатором багатьох історико-культурних заходів і краєзнавчих розвідок. Один з них – це патріотично-пошукова розвідка у селі Старий Олексинець Кременецького району. Студентам вдалося віднайти та викарбувати імена загиблих воїнів УПА та членів ОУН з нагоди свята Покрови Пресвятої Богородиці. Віднедавна, щоб розширити надбання нації, урізноманітнити та вдосконалити

краєзнавчо-дослідницьку роботу, була створена громадська організація «Інститут досліджень національної спадщини».

Юлія БАНДРІВСЬКА

щодо менторів в гугл-формі, протягом місяця отримано 263 позитивних відгуки та лише один негативний. Колишні першокурсники також активно поповнюють менторський корпус. У ме-

жах проєкту відбираються студенти, що готові працювати з іноземцями, адже їм теж потрібні наставники, які можуть не лише розповісти про навчання, а ще й допомогти краще освоїти українську мову, а також ознайомити з Тернополем, особливостями перебування в Україні.

Дарина Шандрук – співорганізаторка проєкту «Ведмедик-медик» і проєкту «Sexeducation». Метою останнього є підвищення рівня обізнаності учнів про будову статевої системи, методи контрацепції, венеричні захворювання, ранню вагітність.

Грамоти отримали й представники факультету іноземних студентів – Праджвал Тіппанавар Гангаппа (ІМ 342) та Шумаель Мохамед Кхан (ІМ 430) за активну участь у студентському самоврядуванні, проведенні онлайн-конкурсу «Арт-галерея ТНМУ» під час карантину, участь у проєкті «Ментор ТНМУ» та супровід студентів-іноземців, які є менторами першокурсників іноземного факультету. Вони також організатори проєкту «МедГрадент», який керується принципом сучасного світового підходу в навчанні та спрямований на допомогу студентам молодших курсів («рівний рівному»). Були відзначені й за популяризацію української мови серед студентів факультету іноземних студентів. Свою грамоту Праджвал Тіппанавар Гангаппа отримає після повернення з Індії.

У номінації «За вагомі досягнення у спорті» не було обрано нікого через карантинні умови та відсутність змагань. Та в університеті впевнені, що наступними роками матимуть чимало претендентів на цю нагороду.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА
Світлина
Миколи ВАСИЛЕЧКА.

З УКРАЇНСЬКИМ ДИПЛОМОМ – НА РОБОТУ ДО ПОЛЬСЬКОЇ АПТЕКИ

Не таємниця, що потрапити на роботу до зарубіжної фармацевтичного закладу не так легко, але знаходяться сміливі, які долають цей шлях та отримують ліцензію працювати фармацевтом, скажімо, в тій же Польщі. Сьогодні власними міркуваннями ділиться колишня випускниця фармацевтичного факультету нашого університету, а нині магістр польської фармації Юлія Романів.

– Пані Юліє, ви приїхали до Польщі вже маючи диплом провізора та досвід роботи в українській аптеці. Чи швидко знайшли роботу за фахом?

– Я закінчила фармацевтичний факультет Тернопільського національного медичного університету ім. Івана Горбачевського й влаштувалася на роботу до однієї з аптек, де пропрацювала впродовж двох років. Навіть у мріях чи планах не було працювати за кордоном, але вийшла заміж і переїхала до чоловіка у Вроцлав (Польща). Уже в цій країні в мене виник задум спробувати власні сили в їхньому фармацевтичному закладі. Так загорілася бажанням працювати в польській аптеці, що почала дізнаватися, що ж для цього потрібно. Аби український диплом був чинним в країні Євросоюзу, його потрібно нострифікувати. І тут почалися перші митарства. Зібрати та перекласти необхідні документи польською мовою виявилось доволі трудомісткою та й недешевою справою. Коли склала необхідний пакет документів, то подала їх на розгляд спеціальної комісії до медичного університету у Вроцлаві. Щоб «зрівняти» кількість навчальних дисциплін українського та польського вишу, мені довелося скласти ще вісім іспитів, і це уявіть, за один рік. Інколи й сама не вірила, що пройду ці випробування, бо на руках була ще й маленька дитина, але не можу сказати, що це непосильна справа. Тож усім, хто намірився й собі спробувати, порадила б не розчаровуватися, бо у страху лише очі великі. Впевнено ідіть до власної мети й все буде гаразд!

Звісно, було дуже важко, бо ніхто на твої клопоти тут не звертає уваги й жодних поблажок нікому не робить. Є завдання – виконуй, і коли перед тобою п'ять питань, мусиш дати п'ять правильних відповідей, а не три чи чотири. Отож вимоги доволі високі. Я це добре усвідомлювала, розуміючи що це мій єдиний шанс і якщо я його прогавлю, то фармацевтом у Польщі мені не бути. Дивно, але ця установка спрацювала та виявилася найкращою мотивацією. Іспити я склала успішно, а відтак отримала підтвердження, що мій український диплом прирівнюється до польського зразка. Згодом склала мовний екзамен у Головній палаті фармацевтів і як завершальний етап – реєстрація в реєстрі фармацевтів. Для мене був надзвичайно пам'ятним той день, коли отримала право на практику, печатку та звання фармацевта в Польщі. Маючи титул магістра фармації, я розпочала роботу, але помічником аптекаря, щоб краще ознайомитися з тонкощами польської аптечної справи. Приймала та розкладала товар, детально знайомила з асортиментом ліків, вчилася працювати з касовим апаратом, спеціалізованими інтернет-програмами, вивчала рецепти польських лікарів.

Лише після такої скрупульозної практики я вже могла ставати до першого столу як магістр фармації.

– Розкажіть про ваше нинішнє місце роботи? Які головні відмінності польської та української аптеки?

– Наразі я вже працюю як магістр фармації в мережевій аптеці, вона є приватною. Щодо відмінностей української та польської аптек, то це цілком інший вимір. Коли я працювала в українській аптеці, такого поняття як рецепт, по суті, не існувало, всі знали, як вони виглядають, але видати ліки за ним було незвично. У польській чи будь-якій іншій аптеці Євросоюзу рецепт є чи не головним атрибутом фармацевта й клієнт чітко знає, що є ліки, які можна придбати тільки за рецептом.

Люди усвідомлені, чому, скажімо, антибіотик не можна придбати без рецепта. Ще однією відмінністю я б назвала деяку захищеність фармацевта, зокрема, від помилок лікаря та можливої побічної дії препарату в тому сенсі, що він завжди має змогу визначити адекватну дозу лікарського засобу, яка не завдасть шкоди пацієнту. Ми персонально добираємо найменшу, безпечну дозу препарату, яка зареєстрована на ринку й в такий спосіб захищаємо також себе від

польській аптеці кардинально інша модель – і зонування торговельної зали, і порядок сортування товару, локації медичних препаратів та багато іншого.

– Ким себе більше відчуваєте в польській аптеці – працівником охорони здоров'я чи продавцем ліків і чому? Чи може польський провізор оспорювати призначення лікаря, якщо вони йому здаються неправильними?

– Безсумнівно, в польській аптеці я відчуваю себе працівником охорони здоров'я, бо не просто видаю пацієнтові ліки, а володію всім спектром інформації щодо тих препаратів, з якими він повертається додому. Рекомендую також найкращі комбінації препаратів, вичерпно пояснюю, як їх приймати, консультую щодо хвороби, допомагаю обрати помічні фітозасоби. Високий рівень провізора тут залежить не так від кількості реалізованого товару, як передусім від якості наданої послуги. Тут доволі висока конкуренція між магістрами – щоб стати кращим ти повинен мати кращі від інших знання. Так фармацевт стає значнішим, ніж продавець ліків.

Чи може польський провізор оспорювати призначення лікаря? Такий досвід американських колег для Польщі поки що неприйнятний. Професійний контакт відбувається іноді через пацієнта, скажімо, у випадках, коли фармацевт помітив у рецепті якусь помилку чи неточність у маркуванні, то може завважливо попросити з'ясувати це в лікаря. Взагалі ж на рецептах є номер телефону лікаря та адреса лікарні, тому ми завжди можемо зателефонувати, аби щось уточнити. Якщо з'ясується, що ліки можуть шкودити пацієнту, то негайно шукаємо контакт з цією людиною, аби унеможливити від небажаних наслідків.

– Соціальний статус провізора в Польщі. Наскільки добре оплачується ця робота?

– Соціальний статус магістра фармації в Польщі доволі високий та й у країнах Євросоюзу – це престижна професія, з привабливими перспективами.

Юлія РОМАНІВ

можливих інсинуацій. У Польщі ведеться доволі жорсткий контроль фармацевтичних закладів, тому фармацевти вже на підсвідомому рівні намагаються унеможливити себе від помилок у видачі ліків. Ми можемо поділити одному пацієнту півгодини, незважаючи на чергу, але детально проінструктуємо, як приймати препарати, все перевірили, щоб не допустити помилок. Ще один пріоритетний напрямок фармацевтичних закладів у Польщі – це екстериторальне виготовлення ліків, треба буде добре потрудитися, аби знайти аптеку, де їх не виготовляють. Аптеки навпаки намагаються продукувати власні фармацевтичні засоби, бо це реальне джерело прибутку. Взагалі ж мені довелося чимало витратити часу на адаптацію, бо в

особливо це продемонструвала ситуація нинішньої пандемії, коли всі заклади були на карантині, аптечні не припиняли своєї діяльності. В повсякденному житті, коли мене запитують про професію, то з неабияким подивом сприймають мою відповідь. Підтвердити диплом у Польщі непросто, та й працювати за цим фахом вдається не кожному. Я, напевне, ніколи не забуду, як змінився вираз обличчя моєї завідувачки, коли я поклала перед нею нострифікований диплом з усіма «перепустками» до праці в польській аптеці. Вона, очевидно, не сподівалася, що дівчина з України в змозі здолати фармацевтичний польський рубікон. Це доволі престижна професія ще й тому, що одна з найбільш оплачуваних, і якщо в інших сферах у Польщі ще й досі виплачують зарплатню в конвертах, то у фармацевтичній усі гроші легалізовані. Власник не приховує наших заробітків від держави, і це великий плюс, який в майбутньому гарантуватиме гідне пенсійне забезпечення.

– Чи часто в польські аптеки беруть на роботу іноземців? Вихідцям з яких країн віддають перевагу та чому? Чи можливо громадянину іншої держави стати власником аптеки?

– З мого власного досвіду можу дійти висновку: головний критерій під час прийому на роботу до польського аптечного закладу є професійні якості фахівця. А вимог до апліканта чимало – це і знання суто фармацевтичного спрямування, менеджерська жилка та, безсумнівно, добре володіння польською та ще й іноземною мовами. Перелік цих вимог до фахівця можна продовжувати, а от вік, стать, соціальний статус чи національність ролі не грають. Не має значення, з якої країни людина, головне – чи відповідає вона вимогам як фахівець. Стосовно того, чи може іноземець стати власником аптеки, то так, якщо у нього є диплом магістра фармації. Ще кілька років тому такої вимоги не існувало, але закони тут доволі часто оновлюються й доки я складала іспити та нострифікувала диплом, то з'ясувалося, що з'явилися нові правила. Взагалі ж якісь додатки до законодавства чи підзаконні акти в Польщі змінюють доволі часто, можливо, й кілька разів на рік, тому нас постійно інформують, а ми тримаємо руку на пульсі новин.

Лариса ЛУКАЩУК

ПЕРШІ «КІБОРГИ»

УШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ ГЕРОЇВ КРУТ

29 січня в Україні відзначали річницю бою під Крутами, яка для українського народу стала символом героїзму та самопожертви молодого покоління в боротьбі за незалежність. Співробітники кафедри фізіології з основами біоетики та біобезпеки ТНМУ дистанційно організували виховний захід з кураторськими групами та іншими група-

ми медичного, стоматологічного факультетів, заняття яких відбувалися цього дня.

Професор С.Н. Вадзюк, доцент І.Я. Папінко, асистенти Т.В. Кащак, Р.М. Шмата, В.С. Тимошів зі своїми кураторськими групами другого курсу нормативного терміну навчання медичного факультету ознайомили молодих людей з тим, що цей історичний

день запам'ятався завдяки сміливості та жертвості крутянців. Це зробило прикладом для майбутніх поколінь захисників України. Саме Героїв Крут часто називають «першими кіборгами». З ними порівнюють захисників Донецького аеропорту в теперішній російсько-українській війні.

Викладачі кураторських груп

іноземних студентів другого курсу, зокрема, доценти О.М. Ратинська, І.Б. Паньків, асистенти С.С. Наконечна, Л.В. Татарчук, Н.В. Волотовська зазначили, що 29 січня 1918 року в Крутах перебувало до 520 українських вояків, юнаків і студентів при 16 кулеметах та з однією гарматою на залізничній платформі. І попри те, що в росіян була десяти-

разова перевага в живій силі та попри значні втрати більшовицьких військ, українські війська уклали Брестський мир між Українською Народною Республікою та державами Четвертого союзу.

Студенти із захопленням слухали доповіді кураторів.

Бій під Крутами став боєм за майбутнє України.

Інформацію надала кафедра фізіології з основами біоетики та біобезпеки ТНМУ

АНДРІАНА БУЧКО: «МЕНІ ПОДОБАЄТЬСЯ РОБИТИ ДОБРІ СПРАВИ»

Під час чергового засідання вченої ради ТНМУ імені Івана Горбачевського ректор університету, професор Михайло Корда вручив подяки найкращим українським та іноземним студентам за їх досягнення в навчанні, науці, спорті, творчості, благодійній та громадській діяльності. Грамотою «Кращий студент ТНМУ» в номінації «За вагомі досягнення в розвитку культури» відзначена студентка 3 курсу медичного факультету Андріана Бучко. Про своє навчання, участь у студентських історико-культурних і краєзнавчих проєктах, волонтерську діяльність Андріана розповіла в інтерв'ю «Медичній академії».

– Ви серед переможців проєкту «Кращий студент року», тож маєте всі підстави радіти такому вдалому початку нового 2021-го. Давайте згадаємо й про минулі ваші здобутки.

– На першому курсі за результатами II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади з медичної біології я отримала диплом «За досконале володіння практичними навичками». Наступною була грамота від Тернопільської міської ради «За волонтерську діяльність та активну участь в громадському житті міста». Торік була відзначена грамотою адміністрації ТНМУ ім. І.Я. Горбачевського «За активну участь в громадському житті університету та діяльність у науково-краєзнавчій студії «Терполяни». Нова відзнака захоплює до нових успіхів в навчанні та громадській роботі.

– Здобувати вищу медичну освіту нелегко й той, хто хоче бути лікарем, здебільшо-

го готується до цього зі школи. Коли ви зацікавилися медициною?

– Моя мама працює медсестрою в інфекційному відділенні лікарні міста Новояворівськ на Львівщині, тож я з дитинства знала, що лікувати людей – це більше, ніж робота. Це – покликання. Хотіла бути медиком змалку. В школі дуже любила уроки хімії, біології, брала участь в олімпіадах з цих дисциплін, а також з історії. Старші класи в нас були технічного та гуманітарного спрямування. Я навчалася в технічному. Разом з однокласниками щотижня відвідувала заняття в міжшкільному навчально-виробничому комбінаті, де здобула спеціальність «молодша медсестра з догляду за хворими». Після того був місяць практики в різних відділеннях Новояворівської лікарні. Крок за кроком пізнавала ази медицини й вона цікавила мене дедалі більше. Тож, закінчивши школу, вирішила здобувати вищу медичну освіту.

– І для цього вирішили обрати ТНМУ?

– Так, бо чула багато гарних відгуків про наш університет від його випускників, які вдячні альма-матер за отримані знання та практичні навички. Нині не шкодую про власний вибір, зроблений у 16 років. Щаслива навчатися в найкращому, на мій погляд, медичному університеті України.

– З майбутньою спеціальністю вже визначилися?

– Я з 1 курсу знала ким хочу бути й наразі мені, як і раніше, найбільше подобається хірургія та зокрема – кардіохірургія. Кардіохірургічний напрямок української медицини – дуже перспективний, я багато дізналася про нього завдяки цікавим та інформативним лекціям доцентки кафедри пропедевтики внутрішньої медицини та фтизіатрії Тетяни Юрїївни Чернець. У всьому світі це надзвичайно важлива лікарська спеціальність, яку я прагну опанувати.

– Навчаєтесь за державним замовленням?

– Так. Отримую академічну стипендію, з другого семестру поточного навчального року – підвищену.

– Знаю, ви є організатором і співорганізатором низки історико-культурних заходів та краєзнавчих розвідок.

– Так, мене обрали заступником старости науково-краєзнавчої студії «Терполяни», що об'єднує представників студентства з усіх факультетів і багатьох викладачів університету. Ми організували низку важливих історико-культурних заходів, краєзнавчих розвідок. Побували, зокрема, у селі Старий Олексинець Кременецького району. Тут на церковному подвір'ї колись була криниця глибиною понад 40 метрів. Воду з криниці люди, які приходили до храму, втамовували спрагу. У буремні сорокові роки минулого століття енкаведисти перетворили криницю на могилу: вони скидали в неї тіла вбитих повстанців. У радянські часи на церковному подвір'ї побудували зерновий елеватор та складські приміщення, а саму церкву використовували як зернохосвище. Потім тут був сільський клуб. Криницю закидали камінням і засипали, а згодом ще й заасфальтували. Лише після здобуття незалежності України місцеві мешканці на цьому місці встановили пам'ятний хрест. Серед убитих нелюдами були й члени родини Юхимчуків, нащадки яких і повідали нам цю моторошну історію. Ми вирішили відновити історичну справедливість, встановивши меморіальну табличку з викарбуваними на ній іменами вбитих повстанців. Поки що вдалося увіковічити імена чотирьох: Миколи Павловича Олійника, Степана Павловича Олійника, Семена Мироно-

вича Юхимчука, Івана Андрійовича Лотоцького. Після Служби Божої священник відслужив молебень за упокій душі загиблих, а студенти ТНМУ, учасники патріотично-пошукової розвідки, висловили своє співчуття та підтримку родині.

Нещодавно з метою дослідження історії визвольних змагань українського народу студенти створили громадську організацію «Інститут досліджень національної спадщини». Адміністрація нашого університету всіляко сприяє нашій плідній діяльності й це неабияк мотивує до нових науково-краєзнавчих пошуків. Хочу подякувати також керівнику науково-краєзнавчої студії «Терполяни», доценту кафедри вищої школи та суспільних дисциплін Л. В. Кравчуку та доценту тієї ж кафедри Т.Б. Кадобному, які сприяли моїй зацікавленості громадською роботою й участі в різноманітних за характером (волонтерських і національно-патріотичних) організаціях.

– В яких волонтерських проєктах берете участь?

– Я беру участь у волонтерських проєктах, бо мені подобається робити добрі справи. Навчаючись на 2 курсі, долучилася, зокрема, до збору коштів, щоб придбати деякі засоби фізичної реабілітації для випускника обласного навчально-реабілітаційного центру. Хлопця звали Ігор, він мешкає з батьками в Тернополі. Ігор дуже товариський, приязний, з ним цікаво спілкуватися. Ми завжди вітаємо його з Днем Святого Миколая, Різдвяними та Великодніми святами й, звичайно, приносимо подарунки. Загалом для студентів-волонтерів університетського руху «MISERICORDIA» та науково-краєзнавчої студії «Терполяни» стало звичною справою допомагати підопічним Тернопільського благодійного фонду «Карітас»,

обласного спеціалізованого Будинку дитини, навчально-реабілітаційного центру для дітей з вадами опорно-рухового апарату та Центру соціально-психологічної реабілітації дітей у Тернополі. Мета добродійних акцій – підтримати тих, хто опинився у складній життєвій ситуації, поділитися з ними щирістю та теплом наших сердець. Минулого серпня, приміром, волонтери ТДМУ допомогли багатодітній сім'ї із села Лозова Тернопільського району. У будинку, де проживали батьки та шестеро дітей, вночі спалахнула пожежа. Вогонь знищив дах, майно. Дізнавшись про трагедію, ми побували в селі й передали погорільцям одяг, взуття та інші речі першої необхідності. Також студенти-волонтери університетського руху «MISERICORDIA» та учасники студентського наукового гуртка «Терполяни» опікуються малозабезпеченими сім'ями цієї громади, а учням місцевої школи допомагаємо у вивченні англійської та польської мов.

– Зимові канікули позаду. Де відпочивали?

– Удома, з батьками та молодшим братом Святославом. Йому незабаром 10 років. Різдвяні свята – чудова нагода відвідати своїх бабусь і дідусів, погостювати в інших родичів, зустрітися з двоюрідними братами й сестрами.

– Вільного часу у студентів-медиків небагато, та все ж... Чим захоплюєтесь?

– Люблю малювати гуашшю пейзажі, природу. Олівцем гарно виходять чорно-білі картини, на них переважно – квіти. Улюблена гра – волейбол. Це чудова можливість відпочити та зустрітися з друзями.

– Ваша улюблена цитата?

– Все, що нас не вбиває, робить нас сильнішими.

Лідія ХМІЛЯР

ОБ'ЄКТИВ

ДОБРОЧИННІСТЬ

Грасія Нкулу КАТОМБЕ, студентка медичного факультету Світлина Миколи ВАСИЛЕЧКА

З ПОДАРУНКАМИ – ДО ДІТЕЙ

Адріана Бучко, Тетяна Опер, Ілля Сороківський, Христина та Ігор Майхруки, Яна Чайка, Христина та Оксана Пелип, Марта Струк, Анастасія Надкевич, Марта Ребенчук – учасники загальноуніверситетського руху «MISERICORDIA» відвідали Тернопільський обласний спеціалізований будинок дитини.

Волонтери передали новий дитячий одяг: шапочки для малят, повзунки, комбінезончики, білизну, светрики та інше, а також печиво.

Зважаючи на карантинні обмеження, нам не вдалося потрапити до дітей і приділити їм увагу. Проте нас тепло вітали керівник і працівники закладу. Приємною несподіванкою було зустріти наших колишніх студентів як лікарів і працівників цього закладу, для яких допомога та робота з дітками стала невід'ємною частиною їхнього життя.

Інга Володимирівна Кубей подякувала волонтерам за їхню допомогу й працю. Сподіваємося, що скоро пандемія завершиться й ми зможемо не лише матеріально допомагати діткам, але й спілкуватися з ними, розважати їх та допомагати проводити реабілітацію деяких з них.

Тетяна ОПЕР, староста загальноуніверситетського руху «MISERICORDIA»

Днями у видавництві ТНМУ «Укрмедкнига» вийшов друком підручник кандидата філософських наук, доцентки кафедри іноземних мов ТНМУ Галини Паласюк «Латинська мова та медична термінологія», за яким навчаються студенти медичних факультетів. Загалом у науковому доробку автора майже десяток методичних посібників, понад 100 наукових і методичних друкованих робіт з історії філософії, педагогіки, методики викладання німецької та латинської мов. Галина Богданівна – співавтор восьми підручників з латинської мови для студентів медичного, стоматологічного, фармацевтичного факультетів і національного підручника «Латинська мова та основи фармацевтичної термінології», які Центральної методичний кабінет з вищої медичної освіти МОЗ України рекомендував для студентів вищих навчальних закладів IV рівня акредитації. Багатьом молодим колегам знає фахівчиня з класичної філології допомогла опанувати мистецтво викладання латини.

Сьогодні талановита науковець і педагогиня, доцентка Галина Богданівна Паласюк є гостем нашої традиційної газетної рубрики «Вітальня». Прошу її поділитися спогадами про основні події та знакові зустрічі в житті, про роки навчання в школі та університеті, подальший науковий шлях і викладацьку діяльність, про уподобання, з роботою не пов'язані, але які роблять світ навколо ще цікавішим і багатограннішим.

– Дозвольте розпочати від витоків. Де минули ваші дитячі роки, Галино Богданівно?

– Народилася я 3 грудня 1961 року в мальовничому селі Литвинів Підгаєцького району. Місяця там дуже гарні: кругом ліси, повні грибів і ягід, багато ставків, річка

Галина ПАЛАСЮК з мамою Надією Іванівною МОРОЗ, батьком Богданом Лук'яновичем МОРОЗОМ і сестрами Любою та Марійкою (1964 р.)

в'ється – Золота Липа. І люди прекрасні – щирі, працюючі. Я дуже люблю своє рідне село й кожне побачення з ним для мене невимовна радість і вітха. З глибокою любов'ю та повагою згадую своїх батьків. Мама працювала вчителькою української мови, тато – на керівних посадах у колгоспі, але через важку хворобу був змушений залишити роботу й мама сама, по суті, утримувала сім'ю. Спочатку вчителювала у селі Носів. Добиралася на роботу пішки, несучи важку сумку з учнівськими зошитами та книжками, хоча від Литвинова до Носова шлях неблизький – вісім кілометрів. Лише згодом з'явилася можливість перейти на роботу до школи в рідному селі. Як найстарша дитина у сім'ї, я опікувалася молодшими на три роки сестричками-близнючками Любою та Марією, водила їх до школи, коли

підросли. Зростали ми в атмосфері любові й турботи, а, ставши дорослими, завжди підтримуємо та допомагаємо одне одному. Загалом вся наша родина дуже дружна, духовний зв'язок між поколіннями відчувався завжди. Батьки моїх батьків вищої освіти в ті часи здобути не могли, але від них ми перейняли найкращі людські риси: інтелігентність, працьовитість, доброту. Бабуся брала участь у виступах місцевих театралів, за її словами, грала вистави. Збереглися старі світлини, де вона на сцені. Свої ролі бабуся знала напам'ять, чудово співала. І вся наша родина співуча. Вдома завжди поважали й берегли українські традиції та нас, дітей, виховували патріотами свого краю. Після приходу радянської влади бабуся та дідусь виселили з рідної домівки, арештували та вислали до Комі АРСР. Мама тоді була ще школяркою, ходила до першого класу. Коли батьків репресували, нею опікувалася сестра бабусі. На засланні опинилися й родичі по батьковій лінії. На щастя, всі вижили. Бабуся, мамина мама, з таборів додому повернулася трохи швидше, а дідусь – аж через 10 років. Тож, що таке репресії, моя родина добре знає. До школи я пішла в шість років.

Галина ПАЛАСЮК з чоловіком Михайлом, донькою Наталею та сином Богданом (1987 р.)

Доцентка Галина ПАЛАСЮК:

кожного курсу, попри похилий вік, разом зі студентами відвідували театри, зокрема, оперний, драматичний. Раз на тиждень була екскурсія в музей. Ми побували в усіх музеях Львова. Я дуже шанувала своїх викладачів і мріяла бути схожою на них. Вони були для нас прикладом, я завжди згадуватиму їх з вдячністю й любов'ю.

– Класичний філолог – рідкісна спеціальність. З яких дисциплін складалася програма?

– Ми вивчали класичної мови: давньогрецьку, латинську, а також німецьку, літературу Давньої Греції

та Давнього Риму, історію античного світу. Перекладали оригінальні твори античних авторів. Вчитися було цікаво. Оцінок нам не ставили, але соромно було не знати чи забути вже вивчене. Тож готувалася до занять дуже старанно й усі роки навчання отримувала підвищену стипендію

Музиці їздила вчитися до міста Підгайці, що за 10 кілометрів від Литвинова.

– Який з музичних інструментів опанували?

– Акордеон. Жилося нашій сім'ї нелегко, але батьки робили все можливе, щоб дати донькам якомога кращу освіту. В тому числі й музичну. В школі я брала

Галина ПАЛАСЮК (МОРОЗ) із сестрами (1968 р.)

участь у всіх концертах, танцювала, співала, акомпанувала на акордеоні шкільному хору. З вдячністю згадую вчителів, які дали мені добрі знання, необхідні для вступу в університет, на омріяний факультет. Про те, що стану вчителькою іноземної мови, знала ще з 4 класу, відколи почала вивчати німецьку мову. Дуже її полюбила. При нашій школі був гуртожиток для учнів із сусідніх сіл і на прохання вихователів я часто туди приходила, щоб допомогти дітям краще оволодіти німецькою. Хоча сама була ще школяркою.

– Що найбільше закарбувалося в пам'яті зі студентського періоду?

– Мої спогади про студентське життя дуже світлі та радісні. В 16 років, склавши три екзамени на «відмінно» та один, з історії, – на «четвірку», я вступила до Львівського університету, на факультет іноземних мов. До його структури входили відділення англійської, німецької, французької мов та

класичної філології, де вивчали латинську, старогрецьку й німецьку мови. Обов'язково мали знати також польську, якою було написано багато навчальної літератури. В Україні «класичну філологію» вивчали лише у Львівському університеті. Загалом же у Радянському Союзі такі відділення існували в Ленінграді, Москві, Тбілісі та у Львові.

– Ви обрали саме класичну філологію. Чому?

– Коли подавала документи, й не знала, що є таке відділення. Але під час співбесіди декан, приємно подивована моїми знаннями німецької мови, запропонувала вивчати класичну філологію, її слова підштовхнули мене обрати саме цю надзвичайно цікаву науку. На перший курс відділення класичної філології Львівського університету прийняли лише п'ятеро студентів, а після першого року навчання нас залишилося четверо.

– Які враження залишилися від навчання?

– Наші викладачі були справжніми фахівцями своєї справи. Свого часу всі вони закінчили Віденський університет і вільно володіли багатьма мовами. Люди високої культури, ерудовані, інте-

Галина та Михайло ПАЛАСЮКИ поєднали власні долі (1981 р.)

– 50 карбованців, що складала половину вчительської зарплатні моєї мами. Для мене це була чимала сума. Батьки не мали змоги допомогати мені матеріально, тож почасти в листопаді я ще бігала

Галина МОРОЗ (перша праворуч) у складі шкільного танцювального ансамблю (1977 р.)

лігентні, талановиті, вони практично сформували мене як особистість. Отримуючи фахові знання, ми навчалися розуміти й загальнолюдські цінності. Куратори

ла в босоніжках, але жила практично на свою стипендію. В нашій студентській групі з п'яти осіб я одна була з Підгаєччини, випускниця звичайної сільської школи.

«МОЄ ЖИТТЄВЕ КРЕДО: «ЖОДНОГО ДНЯ – БЕЗ ПРАЦІ!»

Одногрупники – львів'яни закінчили школи спеціалізовані, де географію та історію викладали німецькою. На перших порах це давалося взяти, тож вчилася я з подвійним завзяттям, вдосконалюючи власні знання. Хотіла насамперед собі довести, що можу та вмію. Моя наполегливість увінчалася успіхом. Коли 1980 року в Москві стартували Олімпійські ігри, мені, студентці 3 курсу, запропонували поїхати на Олімпіаду перекладачем. Загалом яскравих спогадів зі студентських часів багато. Згадується, скажімо, літня перекладацька практика, що проходила на території Національного заповідника «Херсонес Таврійський». Було дуже цікаво перекладати зі старогрецької старовинні написи, викарбувані на монетах чи інших предметах, що збереглися на території античного міста. Кумедні історії теж траплялися. Приміром, на 1 курсі нас, новоспечених студентів, відправили в колгосп збирати буряки та картоплю. Була пізня осінь. В листі

Галина Паласюк серед співробітників кафедри іноземних мов (2003 р.)

не лише педагогом, а й еталоном вишуканості та інтелігентності. Юлія Миколаївна запрошувала студентів до себе додому – поспілкуватися. Ми збиралися у великій кімнаті з полицями аж до стелі, цілковито заставленими книгами, старовинними фоліантами. Таку розкішну бібліотеку я, сільська дитина, бачила вперше. Величезне вражен-

ня для них другорядні й нецікаві. Їхній приклад надихав, я завжди хотіла бути схожою на них, а це означало постійну працю над собою та підвищення свого професійного рівня. Після закінчення університету 1978 року працювала в Тернопільській ЗОШ №13 вчителькою німецької мови, викладала латину студентам Чортківського медучилища, філіал якого відкрили в Тернополі.

– Новим етапом вашої професійної біографії стала робота в ТНМУ (на той час – інституті).

– Перший рік працювала старшим лаборантом. 1992-го запросили на посаду викладача кафедри іноземних мов. Навчала студентів латинської та німецької. Після захисту кандидатської дисертації рішенням атестаційної комісії Міністерства освіти та науки отримала вчене звання доцентки кафедри іноземних мов. У 2000-2006 роках очолювала кафедру іноземних мов ТНМУ (на той час – Тернопільської державної медичної академії). 2005 року кафедри іноземних мов і філософії та українознавства об'єднали в кафедру іноземних мов та суспільних наук. Коли через рік кафедру медичної інформатики з курсом фізики та спеціального обладнання об'єднали з кафедрою іноземних мов і суспільних наук, я два роки виконувала обов'язки заступниці завідувача кафедри, яку очолював доктор фізико-математичних наук, професор Василь Петрович Марценюк.

Студентські роки з куратором і групою під час прогулянки Львовом (1980-і роки)

Галина ПАЛАСЮК (МОРОЗ) грає на акордеоні (ліворуч) у шкільному хорі (1977 р.)

додому я поскаржилася: холодно, мокро, бо майже щодня – дощ, а нас виганяють визбирувати ті підмерзлі буряки. До того ж слово «буряки» з якогось дива написала з апострофом. Гадала, мама мені поспівчуває, а вона виправила мою помилку та надіслала мені мого листа назад. Грамотність, повагу до знань і рідної мови в нашій сім'ї плекали завжди.

– Дозвілля – невід'ємна складова студентських буднів. Що цікавило вас поза навчанням?

– Як і раніше, велике значення для мене мала музика. Зокрема, співала в університетському хорі. Загалом у виші я почувалася комфортно. Ставлення викладачів було дуже приязним, а ми, студенти, слухали їхні лекції, затамувавши подих. Дуже гарні стосунки у нас склалися, зокрема, з доценткою Юлією Миколаївною Кузьмою. Вона була для нас

– Що стало предметом ваших дисертаційних досліджень?

– Моя кандидатська була присвячена темі «Ідеї стоїчної філософії у вченні Григорія Сковороди». Обрала її за порадою доктора філософських наук, професорки, завідувачки кафедри історії філософії Львівського державного університету ім. І.Франка Марії Василівни Кашуби. Знана дослідниця в галузі української духовної культури та української філософії, чий

року у спеціалізованій вчній раді Львівського державного університету імені Івана Франка. Присутні на захисті колеги мені аплодували.

– Ваш приклад є свідченням того, що жодні обставини не можуть стати перешкодою на шляху до мети. Єдине, що цінується, – прагнення та розум.

– Дякую долі: мені завжди щастило на гарних людей. І в школі, і в університеті навчалася в чудових вчителів, викладачів, які сприяли моєму професійному становленню. Нині працюю в дружньому колективі висококваліфікованих фахівців, однодумців. З вдячністю завжди згадуватиму Мирослава Миколайовича Закалюжного, доцента кафедри філософії, суспільних дисциплін та іноземних мов ТНМУ, якого, на жаль, вже

Галина ПАЛАСЮК під час педагогічного стажування в Австрії (2005 р.)

науковий доробок викликає щире захоплення, Марія Василівна стала моїм науковим керівником на час написання та захисту кандидатської дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук за спеціальністю «історія філософії». Вдячна їй за всебічну підтримку й сприяння моєму науковому поступу, за радість спілкування.

– Писати наукову роботу – аж ніяк не проста справа, але ви впералися на «відмінно» й захист пройшов блискуче. Що сприяло успіху?

– Тема мене посправжньому зацікавила й я з натхненням працювала з архівними документами у відділі рукописів бібліотеки ім. Василя Стефаника, львівських архівах, на кафедрі класичної філології Львівського університету, де зберігалася багата антична літературна спадщина й чимало старовинних книг, написаних польською та німецькою мовами, що залишилися ще з часів Австро-Угорської імперії. З луною розбирала рукописи стоїків, перекладала їх з латини та давала їм філософське обґрунтування, порівнюючи з ідеями українського філософа Григорія Сковороди. Захист відбувся 1999

немає серед нас. Мирослав Миколайович був прекрасною, інтелігентною людиною та талановитим науковцем, знаним фахівцем з класичної філології. Його мудрі настанови справи-

Галина ПАЛАСЮК з учасниками семінару-наради завідувачів кафедр латинської мови (Тернопіль, 2005 р.)

ли на мене великий вплив. 2000 року у видавництві «Укрмедкнига» вийшов друком підручник «Латинська мова для медичного факультету», написаний спільно з професором М.М. Закалюжним. Плідною є моя наукова співпраця з Володимирою Василівною Чолач, іншими колегами. Дуже їх ціную.

(Продовження на стор. 8)

ДОЦЕНТКА ГАЛИНА ПАЛАСЮК: «МОЄ ЖИТТЄВЕ КРЕДО: «ЖОДНОГО ДНЯ – БЕЗ ПРАЦІ!»

(Закінчення. Поч. на стор. 6-7)

– 2005 року ви проходили наукове стажування у Віденському медуніверситеті.

– Так, я була у складі першої делегації викладачів різних кафедр ТНМУ. Віденський медуніверситет є партнером ТНМУ в освітній та медичній галузях і ми їздили вивчати його досвід з впровадження засад Болонської системи навчання. Під час стажування члени делегації детально ознайомилися, зокрема, з кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Запроваджені в ТДМУ інноваційні форми навчання нині дають оптимальні результати й це ще один привід пишатися рідним університетом.

– Ви щаслива людина?

– Так. Я викладаю улюблені дисципліни, люблю працювати з молоддю й ця робота приносить мені радість.

У мене чудова, любляча сім'я. З майбутнім чоловіком познайомилася, коли обоє були студентами Львівського університету. Михайло теж навчався на фа-

(Зліва направо): донька Наталія, онук Михайло, чоловік Михайло, Галина ПАЛАСЮК, син Богдан, його дружина Тетяна, онуки Владислав і Роман (2021 р.)

Донька й син добре навчалися в школі, потім – в університеті. Донька Наталія – випускниця ТНМУ ім. І.Я. Горбачевського, захистила кандидатську дисертацію, присвячену актуальним питанням генетики. Син Богдан успішно закінчив Тернопільський

праці, бо, щоб досягти успіху, треба дуже багато працювати. Ніякі інші чинники в наш час не діють. Освіта – скарб, а праця – ключ до нього.

– Кажуть, успіх приходить до тих, хто багато працює та гарно відпочиває. Яким є ваш відпочинок?

– Я вдалася в батька, який дуже любив землю й усе, що вона дарує: дерева, рослини... Він навіть лісові гриби пробував вирощувати біля хати. Маємо власний будинок неподалік Тернополя, тож клопотів по господарству вистає, але для мене фізична робота – це відпочинок. Обожаю квіти. На моєму подвір'ї їх багато. Різних. Люблю за ними доглядати, шкодую якусь квітку зрізати. На городі в мене – розмаїття овочів, люблю експериментувати. Коло хати посадили плодові дерева, є серед них і абрикоси, і персики.

– Робота по господарству вас не обтяжує?

– Навпаки. Будь-яка праця корисна. Мій батько був майстер на всі руки у скрізь у нього був лад. Чоловік теж усе вмів. Будин-

нок облаштований його руками. Вдвох із сином навіть паркет у кімнатах власноруч настелили та утеплити хату пінопластом. Що ще підживлює душу? Музика. Спів. Моя мама дуже гарно співала й у всіх членів родини гарні голоси. Тішуся, коли в неділю в нашій хаті збираються діти, вну-

мари Гвердцителі – всіх і не перелічити.

– Що читаєте на дозвіллі?

– Люблю перечитувати українську класичну літературу, що занурює в давні часи й допомагає їх осмислити. Останнім часом вкотре перечитувала Михайла Тимчія «Жменяки». Люблю вірші

Галина ПАЛАСЮК на занятті з латинської мови (1998 р.)

ки, сестри з племінниками. Це така радість – посидіти разом за сімейним столом, поспілкуватися, поспівати... Бо родина – це основа основ. Ось і минуле Різдво відсвяткували, як належить, за всіма нашими українськими традиціями, які передаються з покоління в покоління. Гріють душу

Ліни Костенко. Якщо трапляється вільна хвилинка, читаю твори сучасних авторів, наприклад, Оксани Забужко, Юрія Андруховича.

– Найбільш пам'ятна поїздка?

– Кожна цікава по-своєму. Ми з чоловіком любимо подорожу-

Галина ПАЛАСЮК зі співробітниками кафедри іноземних мов (2001 р.)

культеті іноземних мов, але за напрямком «німецька філологія». Вийшла заміж на 3 курсі, через рік на світ з'явилася наша донечка Наталія, згодом – син Богдан. Діти народилися в один день, але з різницею в чотири роки. З чоловіком ми вже 40 років разом і я дякую долі за своє щасливе подружнє життя. Михайло Іванович – доцент кафедри іноземних мов Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя. Мій чоловік – моя опора. Добрий, турботливий, чуйний, він мене в усьому підтримує. Вдвох ми виростили двійку чудових дітей, тепер радіємо, дивлячись, як зростають онуки.

– Яких правил виховання дотримуетесь в сім'ї? Яка ви мама, бабуся?

– Я завжди була гранично вимоглива до себе та дітей, навчала працювати з повною віддачею, відповідально.

Колектив кафедри іноземних мов (зліва направо) сидять: доц. Ірина ПРОКОП, викл. Іванна ГУМЕННА, доц. Ольга КОЛОДНИЦЬКА, проф. Надія ФЕДЧИШИН, доц. Тетяна САВАРИН, доц. Катерина ОЛЕКСІЙ; стоять: доц. Марія КІЧУЛА, доц. Тетяна ГОРПІНІЧ, доц. Ярина НАХАЄВА, доц. Наталія ЄЛАГІНА, доц. Галина ПАЛАСЮК, доц. Марія БОБАК, доц. Іванна ВОРОНА (2019 р.)

Син Богдан, Галина ПАЛАСЮК, донька Наталія, чоловік Михайло (2004 р.)

спогади про батьківський дім... Нехай ми жили небагато, але на Різдвяні свята в хаті збиралася вся наша велика родина: батьки, дядьки (у батька було четверо братів), тітки, племінники... Коляди співали так, що вікна дрижали. І традиційний вертеп був завжди, навіть за радянських часів, коли святкування Різдва намагалися заборонити.

– Які ваші музичні уподобання?

– Люблю музику, що торкається душі. Слухаю і класичну, і сучасну, якщо це справді – мистецтво, а не щось, штучно створене з допомогою музичних інструментів. Коли настрої кепський, музика завжди виручає. Подобаються пісні у виконанні Квітки Цісик, Назарія Яремчука, Степана Гіги, Та-

вати, тож коли випадають вільні дні, вирушаємо, щоб щось нове побачити. Об'їздили вже, можна сказати, всю Україну. Один з улюблених маршрутів – у Карпати, де мешкають наші друзі. Місця там дивовижної краси. А от курортний відпочинок на морі мені не до вподоби. Влітку там надто людно. Загалом я людина – діяльна, активна й пасивний відпочинок мені швидко набридає. Не вмію відпочивати, нічого не роблячи. Байдикувати для мене неприйнятно.

– Ваше життєве кредо?

– «Nulla dies sine linea!» («Жодного дня – без праці!»). Завершила підручник «Латинська мова та медична термінологія для студентів медичного факультету» й уже гадаю, чим займатися далі. Для мене життя – то є праця.

Лідія ХМІЛЯР

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЕМБРІОНА ЛЮДИНИ

**Рубрику веде
Наталія КАЛІНЮК,
доцентка кафедри педагогіки вищої
школи та суспільних дисциплін Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського, кандидатка юридичних наук, адвокатка, членкиня Комітету медичного і фармацевтичного права та біоетики Національної асоціації адвокатури України**

Ембріон людини – зародок людини на стадії розвитку до восьми тижнів (Закон України «Про заборону репродуктивного клонування людини» від 14.12.2004 р. № 2231-IV). Правовий режим ембріона людини бере свій початок з питання виникнення права на життя.

Міжнародні та регіональні стандарти:

- Право кожного на життя охороняється законом. Нікого не може бути умисно позбавлено життя (ст. 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, 1950 р.);

- Кожна людина, де б вона не перебувала, має право на визнання її правосуб'єктності (Ст. 16 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, 1966 р.; ст. 6 Загальної декларації прав людини, 1948 р.);

- Інтереси та благополуччя окремої людини превалюють над виключними інтересами усього суспільства або науки (ст. 2 Конвенції про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину (Конвенція Ов'єдо, 1997 р.)

- Право на життя захищається законом, в цілому – з моменту зачаття (Американська конвенція про права людини, 1969 р.).

Національна доктрина:

Кожна людина має невід'ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя (ст. 27 Конституції України, 1996 р.). Однак Основний Закон не вказує, з якого саме моменту виникає право на життя. Слід виділити три основні концепції: 1) ембріональна (право на життя виникає з моменту зачаття); 2) натусіальна (право на життя виникає з моменту народження); 3) концепція внутрішньоутробного розвитку (право на життя виникає з моменту формування нервової системи). Україна притримується натусіальної концепції виникнення права на життя.

В Україні правовий статус людини не охоплює і статус ембріона.

У міжнародному й національному праві відсутній єдиний підхід до розуміння правового режиму ембріона. Охорона права та захист ембріона опосередковано здійснюється ч. 3 ст. 24, ч. 3 ст. 51 Конституції України, ст.ст. 49, 84, 110, 122, 123, 155 Сімейного кодексу України (2002 р.), де закріплено принцип охорони дитинства та невід'ємного права на життя.

Інтереси вагітної жінки, в тому числі й її право на материнство, превалюють над інтересами ненародженої дитини. Національне законодавство закріплює право вагітної жінки на штучне переривання вагітності строком не більше 12 тижнів (ст. 50 Закону України

«Основи законодавства України про охорону здоров'я» (1992 р.), ч. 6 ст. 281 Цивільного кодексу України (1994 р.)).

Ембріон, що визначається зародком людини на стадії розвитку до восьми тижнів, не є суб'єктом права. До того ж плодом визначається внутрішньоутробний продукт зачаття, починаючи з повного 12-го тижня вагітності (з 84 доби від першого дня останнього нормального менструального циклу) до вигнання/вилучення з організму матері (Про затвердження Інструкції з визначення критеріїв перинатального періоду, живонародженості та мертвонародженості, Порядку реєстрації живонароджених і мертвонароджених, Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 179 від 29.03.2006 р.).

У контексті репродуктивних прав жінки у правовідносинах з приводу штучного переривання вагітності законодавством позбавлено ембріона будь-якої правосуб'єктності. Суб'єктом права визнається лише вагітна жінка, яка зачала дитину та є її матір'ю (до 12 тижнів вагітності).

Правовий режим ембріона людини частково визначено й законодавством, що регулює порядок застосування допоміжних репродуктивних технологій. Адже допускається імплантація ембріонів як допоміжної репродуктивної технології в межах лікувальних програм. Ці програми включають: донацію гамет і ембріонів, кріоконсервування гамет і ембріонів. Однією з методик лікування визначено процеси запліднення та розвитку ембріонів до перенесення їх у матку пацієнтки здійснюється в умовах *in vitro* (у лабораторному посуді спеціального призна-

чення поза живим організмом). Відповідно до п. 11.1. Порядку ембріони визначено як «біологічний матеріал пацієнта/пацієнтів». Право розпоряджатися долею ембріона (стосовно можливих процедур і маніпуляцій щодо запліднення і культивування *in vitro*, ембріотрансферу (у порожнину матки генетичної або сурогатної матері), кріоконсервації та зберігання, передання для програм репродуктивних технологій іншим особам, редукції) має жінка (пацієнтка) – донор гамет. Таким чином, правовий режим ембріонів людини, створених *in vitro*, що знаходяться поза живим організмом, вказує на їх повну залежність від згоди замовників репродуктивної програми, яке може бути відкликано до моменту перенесення ембріонів у живий організм.

Аналіз практики Європейського суду з прав людини щодо питання виникнення права на життя вказує на те, що чіткого підтвердження того, що ненароджена дитина має право на життя немає, однак має право на певну повагу, яка б забороняла вважати її власністю. У справі «Парілло проти Італії» (2015 р.) висловлено правову позицію про те, що ембріони не можуть бути прирівняні до права власності в його розмінні.

ПРАВО ПЛОДА НА ЖИТТЯ: «ЗА» І «ПРОТИ»

Право на життя є значущим елементом комплексу основних прав і свобод людини як відповідно до міжнародних, так і на-

ціональних нормативно-правових актів. Право на життя – невід'ємне право кожної людини, що охороняється законом.

До міжнародних стандартів з прав людини у сфері охорони здоров'я, що закріплюють право людини на життя належать:

- Загальна декларація прав людини (стаття 3);

- Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (стаття 6.1);

- Конвенція про права дитини (стаття 6.1).

До регіональних стандартів з прав людини у сфері охорони здоров'я, що закріплюють право людини на життя, віднесено:

- Африканська хартія прав людини і народів та відповідні протоколи (стаття 4);

- Європейська конвенція з прав людини і основоположних свобод (стаття 2.1);

- Американська декларація прав і обов'язків людини (стаття 1);

- Американська конвенція з прав людини (стаття 5.1).

Національне законодавство, що закріплює право особи на життя, є:

- Конституція України (ст.ст. 3, 21, 27, 64);

- Цивільний кодекс України (ст. 281);

- Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (ст.ст. 50, 52) і ін.

Україна є прихильником позиції про те, що право на життя в людини виникає з моменту народження. Проте інші держави закріплюють право на життя ще ненародженої дитини шляхом уточнення правового припису з вказівкою, що право особи на життя виникає з моменту зачаття або ж внутрішнього розвитку.

Репродуктивні права тісно пов'язані з найважливішим основним особистим правом людини – правом на життя. Взаємозв'язок права на життя з репродуктивними правами очевидний при розгляді правового режиму штучного переривання вагітності, при визначенні моменту виникнення життя, при визначенні правового режиму плода чи ембріона.

У контексті розгляду питання право плода на життя слід наве-

сти законодавством дане визначення плода людини. Відповідно до Інструкції з визначення критеріїв перинатального періоду, живонародженості та мертвонародженості, затвердженої Наказом МОЗ України №179 від 29.03.2006 р. плодом визнається внутрішньоутробний продукт зачаття, починаючи з повного 12-го тижня вагітності (з 84 доби від першого дня останнього нормального менструального циклу) до вигнання/вилучення з організму матері.

Аргументами, що підтверджують право плода на життя, є:

- обмеження законодавцем права вагітної жінки на штучне переривання вагітності лише за її бажанням (ч. 6 ст. 281 ЦК України);

- обмеження законодавцем можливості проведення операції зі штучного переривання вагітності терміном з 12 до 22 тижнів за умов наявності медичних або соціальних підстав, перелік яких затверджено Постановою Кабінету Міністрів України № 144 від 15.02.2006 р.;

- визначення основних кри-

теріїв життєздатності плода та його розвитку, що дають можливість медичним працівникам визначати вірну тактику ведення вагітності та пологів з метою збереження життя і здоров'я вагітної жінки на ще ненародженої дитини (На прикладі Наказу МОЗ України № 900 від 27.12.2006 р. «Про затвердження клінічного протоколу з акушерської допомоги «Дистрес плода при вагітності та під час пологів»);

- право на захист, право на повагу до гідності є невід'ємними правами ще ненародженої дитини;

- реалізація вагітною жінкою права на свободу та особисту недоторканість, права на сімейне й приватне життя, права на материнство слід розуміти як основні гарантії, що забезпечують права плода на життя.

На підтвердження висловленої позиції принагідно навести приклад з практики ЄСПЛ, де в рішенні у справі «Д. проти Ірландії» (2006 р.) заявниця вказувала на порушення державою її прав, передбачених ст.ст. 3, 8, 10, 13, 14 ЄКПЛ. Підставою для порушення її прав вона вважала відсутність в Ірландії медичних послуг з переривання вагітності у випадку несумісних з життям аномалій плода. Суд дійшов висновку, що заявниця не вичерпала внутрішніх засобів правового захисту щодо недопустимості абортів в Ірландії у випадку несумісності з життям аномалії плода.

Аргументами, що заперечують/обмежують право плода на життя є:

- відсутність застереження на законодавчому рівні про те, що право на життя виникає з моменту зачаття чи внутрішнього розвитку;

- відсутність єдиної термінології у нормативно-правових актах (плід, плідне яйце, продукт зачаття);

- відсутність державної стратегії щодо охорони прав плода;

- інтереси вагітної жінки превалюють над інтересами ще ненародженої дитини.

Принагідним буде приклад з практики ЄСПЛ у справі Боссо проти Італії (2002 р.). Чоловік оскаржував рішення його вагітної дружини про штучне переривання вагітності всупереч його бажання бути батьком, вважаючи, що було порушення ст. 2, 8 ЄКПЛ. Дослідивши питання про дотримання італійським законом справедливого балансу конфліктних інтересів при захисті плода та жінки, суд прийняв рішення про відмову в задоволенні скарги. Суд висловив позицію у контексті розуміння ст. 8 ЄКПЛ про те, що будь-яка інтерпретація потенційних прав батька у випадку, коли мама має намір здійснити аборт, повинні насамперед враховуватися права жінки, адже питання вагітності, її збереження чи переривання зачіпає передусім її.

ЗМІСТОМ ЖИТТЯ СТАЛА ХІРУРГІЯ

18 лютого виповнюється 70 років завідувачу кафедри хірургії ННІ післядипломної освіти ТНМУ, заслуженому діячу науки і техніки України, професорові Ігорю Яковичу ДЗЮБАНОВСЬКОМУ.

Вельмишановний Ігорю Яковичу!
Сердечно вітаємо Вас з 70-літтям!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом, після навчання в інтернаті, трьох років практичної лікарської роботи успішно пройшли понад 42-літній трудовий шлях клінічного ординатора, асистента, доцента, професора кафедри шпитальної хірургії, понад 28 років очолювали кафедри хірургії факультету вдос-

коналення лікарів, факультетської хірургії, хірургії факультету післядипломної освіти, хірургії з малоінвазивними ендоскопічними технологіями ФПО, хірургії № 1, хірургії ННІ післядипломної освіти.

Ректорат, профком і весь колектив університету глибоко поважають і щиро шанують Вас як одного з найталановитіших випускників другого покоління, відомого в Україні та за її межами науковця, висококваліфікованого клініциста-хірурга, досвідченого педагога й вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Активною була Ваша громадсь-

ка діяльність, зокрема, як голова, заступника голови спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій ТНМУ імені І.Я. Горбачевського, члена спеціалізованої вченої ради з хірургії у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького, відповідального секретаря, головного редактора журналу «Шпитальна хірургія імені Л.Я. Ковальчука», члена редакційної ради ще трьох наукових журналів, голови Тернопільського обласного відділення Українського лікарського товариства, голови Асоціації хірургів Тернопільської області. Ви були організатором проведення у Тернополі VII Всеукраїнського лікарського товариства 2003 року та СФУЛТ 2018 року.

Свідченням багатогранності Вашого таланту були численні нагороди за участь у художній самодіяльності, починаючи зі студентських років.

Ваша професійна та громадська діяльність відзначені почесним званням «Заслужений діяч науки і техніки України», подякою міністра охорони здоров'я України, стипендією Президента України, тричі – грамотою голови облдержадміністрації, медаллю «15 років ВУЛТ», грамотами та подяками ректора університету. Ви визнані також «Людиною року-2007 Тернопільщини».

Ваші порядність, працелюбність, інтелігентність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки та є прикладом

для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Ігорю Яковичу, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Нехай добром наповнюється хата,

Достатком, щирістю

і сонячним теплом,

Хай буде вірних друзів в ній

багато,

Прихильна доля огорта

крилом!

Ректорат і профком ТНМУ імені І.Я. Горбачевського

Ігор Якович Дзюбановський народився 18 лютого 1951 року у с. Ігровиця Тернопільського району. 1974 року закінчив Тернопільський державний медичний інститут за спеціальністю «Лікувальна справа». 1984 року йому присуджено наукові ступені кандидата медичних наук, доктора медичних наук – 1992-го.

Ігор Якович – автор і співавтор 402 наукових та навчально-методичних робіт, 54 патентів на винахід, 9 раціоналізаторських пропозицій, співавтор чотирьох підручників, семи монографій, двох методичних рекомендацій, затверджених МОЗ України.

Під його керівництвом захищено 23 кандидатських і три докторські дисертації, в яких запропоновані та апробовані в практичній охороні здоров'я нові й удосконалені існуючі методи операційного лікування хворих на хірургічну патологію органів черевної порожнини.

1992 року очолив кафедру хірургії факультету удосконалення лікарів, з 1995 р. – кафедру факультетської хірургії, з 1998 р. – кафедру хірургії факультету післядипломної освіти, з 2009 р. – кафедру хірургії з малоінвазивними ендоскопічними технологіями ФПО, з 2012 р. – кафедру хірургії № 1, а з 2014-го – кафедру хірургії навчально-наукового інституту післядипломної освіти. Працюючи на посаді, проявив новаторський та творчий підхід до організації науко-

вого й навчального процесу, підготовки лікарів-інтернів і лікарів-курсантів ФПО. Організував і проводив виїзні передатестаційні цикли з хірургії в Рівненській та Житомирській областях, а також тематичні курси удосконалення лікарів «Вибрані питання хірургії» та «Інтервенційна сонографія в невідкладній абдомінальній хірургії».

2004 і 2007 р. провів дві науково-практичні конференції «Актуальні питання геріатричної хірургії», 2005-го – науково-практичну конференцію «Сучасні аспекти хірургічного лікування ускладнених форм виразкової хвороби», 2010 р. – науково-практичну конференцію за міжнародною участю «Відеоендоскопічні методи при лікуванні хірургічної патології», 2015 р. – науково-практичну конференцію «Нестандартні ситуації в хірургії». Торік організував науково-практичну конференцію з міжнародною участю – Перший Галицький хірургічний форум «Інноваційні технології в хірургії» з нагоди 100-річчя з дня народження Юрія Теофіловича Коморовського.

Щорічно на базі клініки проводить засідання обласної наукової асоціації хірургів, переривчасті курси навчання для хірургів області. Є лікарем-хірургом вищої кваліфікаційної категорії. Регулярно здійснює клінічні обходи та консультації хворих у хірургічних підрозділах Терно-

пільської комунальної міської лікарні № 2, проводить планові консультативні та ургентні виїзди в районні лікарні області. Організував і розробив програму дистанційного навчання для інтернів-хірургів заочних баз ста-

ла Галицького; до 2013 року – заступник голови спеціалізованої вченої ради, а з 2014 року – голова спеціалізованої вченої ради Д 58.601.01, а з 2015 р. – знову заступник голови спеціалізованої вченої ради у Тернопільському національному медичному університеті імені І.Я. Горбачевського МОЗ України із захисту докторських і кандидатських дисертацій. З 1998 року – відповідальний секретар, а з 2014 року – головний редактор журналу «Шпитальна хірургія. Журналу імені Л.Я. Ковальчука», член редакційної ради «Українського журналу хірургії», «Вісника вищої медичної освіти», «Acta Medica Leopoliensia». Організував і провів у Тернополі VII з'їзд ВУЛТ (2003 р.) і СФУЛТ (2018 р.). З 3 грудня 2015 року обраний головою Асоціації хірургів Тернопільської області.

Нагороджений медаллю «15 років ВУЛТ», як голова

УЛТ на Тернопіллі, грамотою голови облдержадміністрації (1996, 1997, 2007 р.). Визнаний громадськістю Тернополя лауреатом конкурсу «Людина року-2007». 2010 року відзначений подякою міністра охорони здоров'я України «За вагомий досягнення у професійній діяльності та багаторічну сумлінну працю».

Ігор Якович Дзюбановський постійно удосконалює методики

жування. Колектив кафедри хірургії ННІ ПО, який очолює І.Я. Дзюбановський, 2002, 2003 та 2004 р. отримав дипломи II ступеня за вагомі досягнення в науковій та лікувальній роботі університету.

З 1993 до 2013 року та з 2019 і дотепер – член спеціалізованої вченої ради з хірургії у Львівському національному медичному університеті імені Дани-

ла Галицького; до 2013 року – заступник голови спеціалізованої вченої ради, а з 2014 року – голова спеціалізованої вченої ради Д 58.601.01, а з 2015 р. – знову заступник голови спеціалізованої вченої ради у Тернопільському національному медичному університеті імені І.Я. Горбачевського МОЗ України із захисту докторських і кандидатських дисертацій. З 1998 року – відповідальний секретар, а з 2014 року – головний редактор журналу «Шпитальна хірургія. Журналу імені Л.Я. Ковальчука», член редакційної ради «Українського журналу хірургії», «Вісника вищої медичної освіти», «Acta Medica Leopoliensia». Організував і провів у Тернополі VII з'їзд ВУЛТ (2003 р.) і СФУЛТ (2018 р.). З 3 грудня 2015 року обраний головою Асоціації хірургів Тернопільської області.

Ігор Якович Дзюбановський постійно удосконалює методики

пластики пахових і гігантських післяопераційних вентральних гриж аллотрансплантатами із застосуванням ентеросорбентів, ліпосомальних антибіотиків, імунокоректорів. Розпрацьовані та впроваджені ним у клініку органозберігаючі операційні втручання при ускладнених гастроудоденальних виразках, мінінвазивні лапароскопічні, відеоендоскопічні втручання при ускладненнях некротичного панкреатиту; пункційні методи лікування кіст печінки, нирок, підшлункової залози під контролем сонографії та комп'ютерної томографії; хірургічні способи корекції морбідного ожиріння; результати вивчення синдрому ентеральної недостатності при кишковій непрохідності, маркерів пошкодження кардіомиоцитів, гепатоцитів, ентероцитів при кишковій непрохідності, панкреатиті та перитоніті.

Створено центри з хірургічного лікування гриж, захворювань вен нижніх кінцівок і центр рентгеноваскулярної хірургії.

Колективи кафедр хірургії ТНМУ імені І.Я.Горбачевського області щиро і щиро вітають Ігоря Яковича з 70-літтям, бажають міцного здоров'я, творчого натхнення, нових успіхів на благо нашого університету, медичної науки та здоров'я українського народу.

10 лютого відзначає ювілейний день народження провідна фахівчиня, молодша наукова співробітниця міжкафедральної навчально-дослідної лабораторії ТНМУ Ольга Михайлівна МАРЧУК.

Вельмишановна Ольго Михайлівно!
Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

Після закінчення Житомирського медичного училища, 12 років роботи за фахом у стінах Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського Ви успішно пройшли понад 18-літній трудовий шлях: спочат-

ку лаборантки, старшої лаборантки, згодом – провідної спеціалістки, провідної фахівчині, молодшої наукової співробітниці міжкафедральної навчально-дослідної лабораторії, виконували одну з найважливіших ділянок роботи – забезпечення висококваліфікованих діагностичних і наукових досліджень.

Свідченням Вашого наукового потенціалу є теперішнє навчання в заочній аспірантурі з перспективою здобуття ступеня доктора філософії.

Ректорат, профком і весь колектив університету глибоко поважають і щиро шанують Вас за багаторічну невтомну пра-

цю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ваша професійна та громадська діяльність відзначена подякою міністра охорони здоров'я України, грамотами обласної державної адміністрації та обкому профспілки медичних працівників, подяками ректора університету.

Ваші порядність, працелюбність, інтелігентність, жіночність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки та є прикладом для наслідування молодими працівниками.

Бажаємо Вам, вельмишановна Ольго Михайлівно, міцного здоров'я, невичерпної енергії, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Хай сміється доля, мов

калина в лузі,

У родиннім колі, серед

вірних друзів.

Хай крокують поруч вірність

і кохання,

Хай здійсняться мрії і усі

бажання!

Ректорат і профком ТНМУ імені І.Я. Горбачевського

До 150-річчя з дня народження Агатангела КРИМСЬКОГО

НЕ МАЮЧИ НІ КРАПЛІ УКРАЇНСЬКОЇ КРОВІ – ВІН БУВ ВЕЛИКИМ УКРАЇНЦЕМ

Агатангел (з татарської – добра звістка) Кримський – історик, славіст, сходознавець, письменник, один з творців Української академії наук. Народився він 15 січня 1871 року у Володимирі-Волинському (нині Волинська область), у родині вчителя, який походив з кримськотатарського роду. Про себе він писав: «Я, значця, ані кровинки української не маю, тільки, що вродився та виріс на Україні». Прізвище походить від прадіда, який прибув на Волинь з Криму, прийняв православ'я та був «охрещений» Кримським. У дитячі роки його батьки переїхали до Звенигородки на Черкащині.

Читати Агатангел навчився у трирічному віці. Хлопець цим захопився настільки, що доводилося потім просто відбирати у нього книжки. З п'яти років почав опановувати різні науки в навчальних закладах. Найбільший вплив на нього справили колеги Павла Галагана в Києві. До речі, цього року виповнюється 150 років з часу його відкриття. Там він навчався у Павла Житецького, Михайла Драгоманова, які прищепили йому любов до української мови, літератури, історії, завдяки чому він присвятив своє життя українській національній ідеї, відродженню української науки та культури.

Вищу освіту Агатангел здобував у Лазаревському інституті східних мов у Москві, в Московському та Санкт-Петербурзькому університетах.

Агатангел Кримський багату увагу та зусиль приділив вивченню мов. І не лише під час навчання. В одному з листів він писав: «Легше буде сказати, яких мов я не знаю». Дослідники й досі розходяться в підрахунках кількості мов, якими говорив поліглот. За різними даними, він знав понад 60 мов, а хтось переконаний, що понад 100. Але основною мовою не лише свого спілкування, а й наукової та літературної праці Агатангел Кримський обрав саме українську. «Перша ознака національності є мова – я й нею найперше заклопотався, пильно читав усякі книжки, особливу увагу звертав на етнографічні матеріали, перечитав усі філологічні праці», – мовив він.

Агатангел Кримський брав активну участь в українському національному житті вже з кінця XIX століття, листувався з відомими діячами української культури – Омеляном Огоновським,

Борисом Грінченком, Іваном Франком, Михайлом Павликом та іншими. Вів наукову полеміку з прихильниками поглядів про те, що давні кияни були росіянами, які в період монгольської навали відійшли на північ. Своєю рецензією на повість Ольги Кобилянської «Царівна» він засвідчив свою підтримку їй та інтерес до розвитку літератури, до її модерних процесів. Його збірка поезій «Пальмове гілля» містить оригінальні вірші та його власні переклади арабських поезій українською мовою. 1910 року про А. Кримського, як про «високоталановитого поета» та «дуже оригінального повістяра» писав Іван Франко.

Агатангел КРИМСЬКИЙ

1918 року на запрошення В.Вернадського А. Кримський переїхав до Києва, де обійняв посаду неодмінного секретаря, заснованої під егідою гетьмана Павла Скоропадського, Української академії наук. Крім того, він очолював історико-філологічний відділ, кабінет арабо-іранської філології, комісію словника живої мови, комісію історії української мови, діалектологічну та правописну комісії. Водночас був редактором «Записок Історично-філологічного відділу Української академії наук».

Агатангел Кримський залишив по собі унікальні дослідження української мови, які виклав, зокрема, у працях «Українська граматики», «Нариси з історії української мови».

У Києві Агатангел Кримський плідно працював лише у 1918-1928 роках. З 1921 року він, крім роботи в академії наук, очолював Інститут української наукової мови. В жовтні 1921 року брав участь у першому Всеукраїнському церковному соборі, який підтвердив автокефалію Української автокефальної православної церкви.

З 1929 року Кримського почали переслідувати, позбавляти посад. У 1930-х роках він був практично усунений з усіх займаних посад. Крім того, Кримський не мав щастя в особистому житті. Він був таємно й безнадійно закоханий у Лесю Українку. Таку думку у своєму вірші, присвяченому 60-річчю А. Кримського, висловив Павло Тичина. І справді, з Лесею Українкою А. Кримський підтримував тісні стосунки, між ними було досить потужне та тривале листування. До слова, Леся Українка присвятила свою драму «В катакомбах», де вказала «Шановному побратиму А. Кримському».

Від інтенсивної, напруженої праці він майже осліп і перетворився в немичну, самотню людину, яка потребувала сторонньої допомоги. Таким помічником для нього став Микола Левченко, молодий співробітник академії наук, якого він усиновив. 1929 року, коли почалися арешти української інтелігенції, які завершилися інспірованим НКВС процесом над «Спілкою визволення України», Микола Левченко також був репресований, але своїми свідченнями при допитах врятував А. Кримського від арешту.

Позбавлений роботи, хворий, Агатангел Кримський покинув Київ і, щоб вижити, поїхав до своїх родичів у Звенигородку. Там, незважаючи на побутові негаразди, й надалі працював. 20 липня 1941 року співробітники НКВС заарештували А. Кримського. Його звинуватили в антирадянській націоналістичній діяльності та ув'язнили. В постанові про арешт було написано: «... був ідеологом українських націоналістів, який упродовж років очолював націоналістичне підпілля». 25 січня 1942 року Агатангел Кримський помер у лазареті Кустанайської (Казахстан) тюрми № 7. За однією з версій дослідників, смерть настала унаслідок жорстоких тортур. Реабілітований 1957 року.

Нині ім'я Агатангела Кримського міститься в затвердженому 1970 року XVI сесією Генеральної Асамблеї ЮНЕСКО переліку видатних діячів світу.

Степан ВАДЗЮК, завідувач кафедри фізіології з основами біоетики та біобезпеки ТНМУ, професор

ДАТА

6 лютого відзначила ювілейний день народження ветеран ТНМУ Валентина Семенівна ІЗАЙ.

Вельмишановна Валентина Семенівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження.

У стінах університету Ви успішно пройшли понад 38-літній трудовий шлях лаборантки кафедри патологічної анатомії, в тому числі впродовж чотирьох років – кафедри оперативної хірургії з топографічною анатомією, виконували одну з найважливіших ділянок роботи – організаційного забезпечення навчального процесу, проведен-

ня висококваліфікованих наукових досліджень.

Ректорат, профком і весь колектив університету глибоко поважають і щиро шанують Вас за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ваша професійна та громадська діяльність відзначені медаллю «Ветеран праці», подяками ректора інституту.

Ваші порядність, працелюбність, інтелігентність, жіночність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки та є прикладом для наслідування молодими працівниками.

Бажаємо Вам, вельмишановна Валентино Семенівно, доброго здоров'я, невичерпного життєвого оптимізму, людського тепла, душевного спокою, добробуту, родинного благополуччя й затишку, щасливого довголіття.

Нехай здоров'я, радість і достаток Сипляться, немов вишневі цвіт,
Хай малює доля з буднів свято

І дарує Вам багато літ!
Ректорат і профком ТНМУ імені І.Я. Горбачевського

ЗМАГАННЯ

СТУДЕНТИ З ГАНИ ЗОРГАНІЗУВАЛИ МЕДИЧНУ ВІКТОРИНУ

Студенти нашого університету звикли бути активними та ініціативними. Навіть в умовах карантину вони знаходять можливість, аби корисно й цікаво провести час. З ініціативи Асоціації студентів Гани в ТНМУ відбулася медична вікторина. Її підготували представники відділу освіти цієї асоціації за підтримки заступниці директора центру виховної роботи і культурного розвитку, доцентки Олени Покришко.

Позмагатися за головний приз зголосилося вісім студентів з різних курсів. Вони поділилися на чотири команди, кожна з яких репрезентувала певний колір прапора Гани.

Червона команда була у складі Крістел Аянґба, Зулаїха Нааду Алі, а золоту представляли Рейчел Амоах Осей і Давід Окере. До зеленої ввійшли Чіф Куртіс Браун і Деніс Нюанса Апіа. У чорній були Кваку Осей Агеман та Енгман Габріель Ніі Амадей.

Усі учасники випробували власні знання, отримані під час навчання. Вони відповідали на запитання з теоретичних і клінічних дисциплін. Частину питань у цій вікторині були використані з Ліцензійного медичного іспиту Гани, який складають студенти для підтвердження диплома. Цей блок запитань для

студентів підготували наші випускники.

За допомогою відеозв'язку свої побажання й слова підтримки висловив випускник ТНМУ, лікар Мохаммед Аднан Амаду. Він розповів про історію та розвиток медичних вікторин у нашому університеті. Закликав учасників та всю Асоціацію ганійців продовжувати свою роботу, яка приведе їх до успіху в медичній практиці. Мохаммед також наголосив на важливості тісної взаємодії між студентами різних курсів. Він зазначив, що ознакою повноцінного навчального процесу є взаємопідтримка, взаємодопомога між майбутніми медиками. На його думку, старшокурсники повинні допомагати представникам молодших курсів у кращому освоєнні предметів. Мохаммед запевнив, що після занять має бути обов'язковим обговорення вивченого матеріалу й студент, який розуміє краще, повинен допомогти іншим.

Олена Покришко висловила свою підтримку з приводу таких студентських ініціатив. Вона підкреслила, що всі учасники вже є переможцями, бо мали сміливість взяти участь у цій вікторині, випробувати власні знання.

Перемогу здобула червона команда, яка отримала головний приз – грошову премію. Решта учасників були нагороджені сертифікатами з підписом декана факультету іноземних студентів, професора Петра Сельського.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

